

Ανωνυμοποιημένη έκδοση

Μετάφραση

Υπόθεση C-800/19-1

Υπόθεση C-800/19

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

30 Οκτωβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

30 Οκτωβρίου 2019

Ενάγων:

SM

Εναγόμενη:

Mittelbayerischer Verlag KG

[παραλειπόμενα]

ΔΙΑΤΑΞΗ

της 30ής Οκτωβρίου 2019

Το Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny (εφετείο Βαρσοβίας - πρώτο πολιτικό τμήμα, Πολωνία)

[παραλειπόμενα] [σύνθεση]

αφού εξέτασε, στις 30 Οκτωβρίου 2019 στην Βαρσοβία

σε συνεδρίαση πραγματοποιηθείσα κεκλεισμένων των θυρών

τη διαφορά μεταξύ του ενάγοντος SM

κατά της εταιρείας Mittelbayerischer Verlag KG, με έδρα το Regensburg

σχετικά με την προστασία του δικαιώματός του στην προσωπικότητα

κατόπιν εφέσεως που άσκησε η εναγόμενη (νυν εκκαλούσα)

κατά της διάταξης του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας, Πολωνία) της 5ης Απριλίου 2019

[παραλειπόμενα]

επί της μη απόρριψης της αγωγής

δ ι α τ ά σ σ ε ι:

I. υποβάλλει αίτηση προδικαστικής απόφασης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. Έχει το άρθρο 7, σημείο 2, του Κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ, 2012, L 351, σελ. 1), την έννοια ότι η δικαιοδοσία που βασίζεται στη δωσιδικία του κέντρου των συμφερόντων έχει εφαρμογή σε υπόθεση αγωγής φυσικού προσώπου για την προστασία του δικαιώματός του στην προσωπικότητα, στην περίπτωση κατά την οποία το διαδικτυακό δημοσίευμα από το οποίο φέρεται ότι απορρέει η προσβολή του εν λόγω δικαιώματος δεν [σελ. 2 του πρωτοτύπου] περιέχει πληροφορίες που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο, αλλά περιλαμβάνει πληροφορίες ή ισχυρισμούς που υπαινίσσονται τη διάπραξη καταδικαστέων ενεργειών εκ μέρους κοινότητας στην οποία ανήκει ο ενάγων (εν προκειμένω: του έθνους), γεγονός από το οποίο απορρέει, κατά τον ενάγοντα, η προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα;

2. Στην περίπτωση προστασίας του δικαιώματος στην προσωπικότητα από περιουσιακή και μη ζημία λόγω προσβολών μέσω του διαδικτύου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση των βάσεων δικαιοδοσίας που προσδιορίζονται στο άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού [παραλειπόμενα] 1215/2012 [παραλειπόμενα], δηλαδή στο πλαίσιο της εκτίμησης εάν το εθνικό δικαστήριο αποτελεί το δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, τα εξής στοιχεία:

- το ενδιαφερόμενο κοινό στο οποίο απευθύνεται, κατ' αρχήν, ο ιστότοπος στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση,
- η γλώσσα στην οποία έχουν συνταχθεί ο ιστότοπος και το επίμαχο δημοσίευμα,
- το χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου οι επίμαχες πληροφορίες παρέμειναν αναρτημένες στο διαδίκτυο και προσβάσιμες στο κοινό,

- οι ιδιαίτερες περιστάσεις του ενάγοντος, όπως τα βιώματά του κατά τον πόλεμο και η τρέχουσα κοινωνική του δραστηριότητα, που προβάλλονται στην υπό εξέταση υπόθεση ως δικαιολογητική βάση ειδικού δικαιώματός του να αντισταχθεί δικαστικώς στη διάδοση ισχυρισμών κατά συγκεκριμένης κοινότητας, της οποίας ο ενάγων είναι μέλος;

[παραλειπόμενα] [πληροφορίες δικονομικής φύσης]

[παραλειπόμενα] [σύνθεση]

[σελ. 3 του πρωτοτύπου]

[παραλειπόμενα]

Το σκεπτικό της διάταξης της 28ης Οκτωβρίου 2019

[παραλειπόμενα] [λεπτομέρειες των μετεχόντων στη διαδικασία]

[παραλειπόμενα] [επανάληψη]

Αντικείμενο της διαφοράς

1. Η διαφορά αφορά το αίτημα να υποχρεωθεί η εναγόμενη να προβεί σε απολογητική δήλωση προς τον ενάγοντα λόγω προσβολής του δικαιώματός του στην προσωπικότητα μέσω της χρήσης της έκφρασης «πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης» στο διαδίκτυο, να της απαγορευθεί η περαιτέρω διάδοση των εκφράσεων «πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης» ή «πολωνικό στρατόπεδο συγκέντρωσης», σε οποιαδήποτε γλώσσα, καθώς και να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει το ποσό των 50 000 πολωνικών ζλότι υπέρ της Πολωνικής Ένωσης Πρώην Πολιτικών Κρατουμένων σε Ναζιστικές Φυλακές και Στρατόπεδα Συγκέντρωσης.

Τα πραγματικά περιστατικά και οι θέσεις των διαδίκων

2. Ο SM είναι Πολωνός που κατοικεί στη Βαρσοβία και ήταν, κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, φυλακισμένος στο στρατόπεδο του Auschwitz (Άουσβιτς). Ο ενάγων συμμετέχει σε δράσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση στη συνείδηση του κοινωνικού συνόλου της μνήμης των θυμάτων των εγκλημάτων που διέπραξε η Ναζιστική Γερμανία εναντίον Πολωνών κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η συμμετοχή σε εκπαιδευτικές συναντήσεις.
3. Η εναγόμενη εταιρεία έχει έδρα στη Γερμανία και εκδίδει στη γερμανική γλώσσα ένα τοπικό διαδικτυακό περιοδικό διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.mittelbayerische.de, το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω του διαδικτύου και από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Πολωνίας.

4. Την 15η Απριλίου 2017 δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα www.mittelbayerische.de άρθρο με τίτλο “Ein Kämpfer und sein zweites Leben” («Ένας μαχητής και η δεύτερη ζωή του»). Το εν λόγω δημοσίευμα [σελ. 4 του πρωτοτύπου] παρουσιάζει τα βιώματα –κατά τον πόλεμο αλλά και μετά– του Israel Offman, Εβραίου επιζώντα του ολοκαυτώματος, ο οποίος γεννήθηκε στην Czestochowa (Τσενστοχόβα, Πολωνία), μεταφέρθηκε το 1941 στο γκέτο, στη συνέχεια πέρασε από τα στρατόπεδα του Bliżyn (Μπλίζιν), του Auschwitz - Birkenau (Αουσβιτς - Μπικενάου), Sachsenhausen (Σαχσενχάουζεν) και Dachau (Νταχάου), ήταν εργάτης σε καταναγκαστικά έργα στο Leonberg (Λέονμπεργκ) και Plattling (Πλάτλινγκ), ενώ μετά τον πόλεμο εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Γερμανία. Το άρθρο ξεκινά με την εξιστόρηση ότι το έτος 1961, όταν ήλθε στον κόσμο το τρίτο παιδί του Israel Offman, ένας υπάλληλος του ληξιαρχείου στην Κάτω Βαυαρία αρνήθηκε την καταχώριση του ονόματος που επέλεξαν οι γονείς για την κόρη τους, με τον ισχυρισμό ότι ηχούσε αρκετά ξενικό και δεν θα μπορούσε να προφερθεί στα γερμανικά. Το άρθρο διευκρινίζει ότι οι γονείς θέλησαν να δώσουν στην κόρη τους το όνομα «Faya», καθώς έτσι ονομαζόταν η αδελφή του Israel Offman, η οποία, κατά το αρχικό περιεχόμενο του άρθρου: «δολοφονήθηκε στο πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης στο Treblink (Τρέμπλινκ)».
5. Είναι αδιαμφισβήτητο ιστορικό γεγονός ότι το στρατόπεδο στο Treblink (Τρέμπλινκ) ήταν γερμανικό ναζιστικό στρατόπεδο που ιδρύθηκε κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου σε εδάφη της κατεχόμενης Πολωνίας.
6. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της εναγόμενης, οι οποίοι δεν αντικρούστηκαν από τον ενάγοντα, η αρχική έκφραση «στρατόπεδο εξόντωσης στο Treblink (Τρέμπλινκ)» ήταν διαθέσιμη στο διαδίκτυο για ορισμένες μόλις ώρες από την 15η Απριλίου 2017, στις 5:00 το πρωί, οπότε και το πλήρες κείμενο του άρθρου δημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο, έως περίπου τις 13:40, όταν, κατόπιν παρεμβάσεως του πολωνικού προξενείου στο Μόναχο με ηλεκτρονικό μήνυμα, το επίμαχο απόσπασμα αντικαταστάθηκε ως ακολούθως: «δολοφονήθηκε από τους ναζιστές στο γερμανικό ναζιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης του Treblink (Τρέμπλινκ) στην κατεχόμενη Πολωνία.» Σε παραπομπή κάτω από το άρθρο τέθηκε συναφώς η σύντομη επεξήγηση ότι αρχικά στο κείμενο χρησιμοποιήθηκε η έκφραση «πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης στο Treblink (Τρέμπλινκ)» και ότι, στη συνέχεια, η διατύπωση διορθώθηκε.
7. Με το δικόγραφο της αγωγής, ο ενάγων προσκόμισε εκτύπωση του επίμαχου δημοσιεύματος με το ήδη διορθωμένο κείμενο. Ο ενάγων δεν εξέθεσε στην αγωγή τις περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε γνώση της δημοσίευσης. Με διάταξή του, το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας) κάλεσε τον εκπρόσωπο του ενάγοντος να διευκρινίσει τα πραγματικά περιστατικά της αγωγής του σχετικά με το αν ο αιτών γνωρίζει τη γερμανική γλώσσα, πότε (πριν ή μετά τη διόρθωση της επίδικης έκφρασης) και με ποιον τρόπο (απευθείας στο διαδίκτυο ή μέσω διαβίβασης από τρίτους) έλαβε γνώση της δημοσίευσης, ο ενάγων όμως δεν συμμορφώθηκε με το αίτημα αυτό.

Τα αιτήματα της αγωγής και οι θέσεις των διαδίκων

8. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο ενάγων άσκησε αγωγή στις 27 Νοεμβρίου 2017 ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας). Ο ενάγων αιτείται την προστασία του δικαιώματός του στην προσωπικότητα, ειδικότερα, της εθνικής ταυτότητας και της εθνικής αξιοπρέπειας μέσω:

[σελ. 5 του πρωτοτύπου]

- της απαγόρευσης στην εναγόμενη να διαδίδει, με οποιονδήποτε τρόπο, τις εκφράσεις «πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης» ή «πολωνικό στρατόπεδο συγκέντρωσης», στη γερμανική γλώσσα και σε οποιοδήποτε άλλη γλώσσα, όσον αφορά τα γερμανικά στρατόπεδα συγκέντρωσης που βρίσκονταν στην κατεχόμενη Πολωνία κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου·
 - της επιβολής στην εναγόμενη της υποχρέωσης να δημοσιεύσει στη διαδικτυακή ιστοσελίδα της απολογητικές προς τον ενάγοντα δηλώσεις με περιεχόμενο προσδιοριζόμενο στην αγωγή, λόγω προσβολής του δικαιώματός του στην προσωπικότητα συντελεσθείσας με το διαδικτυακό δημοσίευμα της 15ης Απριλίου 2017, το οποίο υπαινίσσεται ότι το στρατόπεδο εξόντωσης στο Treblink (Τρέμπλινκ) χτίστηκε και λειτούργησε από τους Πολωνούς·
 - της επιβολής στην εναγόμενη της υποχρέωσης να καταβάλει το ποσό των 50 000 πολωνικών ζλότι υπέρ της Πολωνικής Ένωσης Πρώην Πολιτικών Κρατουμένων σε Ναζιστικές Φυλακές και Στρατόπεδα Συγκέντρωσης.
9. Ο ενάγων, προς δικαιολόγηση της διεθνούς δικαιοδοσίας του πολωνικού δικαστηρίου, επικαλέστηκε τις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις eDate/Martinez (C-509/09 και C-161/10).
10. Πριν την εξέταση της ουσίας της διαφοράς, η εναγόμενη εταιρεία ζήτησε την απόρριψη της αγωγής λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων. Η εναγόμενη τονίζει ότι, αντιθέτως προς ό,τι συνέβαινε στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-509/09 και C-161/10, το διαδικτυακό δημοσίευμα, το οποίο οδήγησε τον SM σε άσκηση αγωγής, δεν τον αφορά άμεσα. Η εναγόμενη επικαλείται, επίσης, τον τοπικό χαρακτήρα και εύρος των δραστηριοτήτων της, το οποίο εκτείνεται στο Άνω Παλατινάτο και επικεντρώνεται ουσιαστικά σε τοπικές ειδήσεις, ενώ ο σύνδεσμος προς την ιστοσελίδα «Η Γερμανία και ο κόσμος» βρίσκεται μόλις στην τέταρτη θέση του καταλόγου επιλογών της ιστοσελίδας. Πέραν τούτου, υπογραμμίζει ότι η υπηρεσία παρέχεται μόνο στη γερμανική γλώσσα.
11. Η εναγόμενη παραπέμπει στις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού 1215/2012, επικαλούμενη την απαίτηση της προβλεψιμότητας της διεθνούς δικαιοδοσίας. Η εναγόμενη ισχυρίζεται ότι, καθόσον έδρασε σε τοπικό επίπεδο και απηύθυνε το μήνυμά της σε κοινό διαφορετικό από τον ενάγοντα, αδυνατούσε να προβλέψει αντικειμενικά τη διεθνή δικαιοδοσία των πολωνικών δικαστηρίων.

Κατά την άποψή της, στην υπό κρίση υπόθεση δεν εφαρμόζεται το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012, αλλά θα πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού, με αποτέλεσμα να έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα γερμανικά δικαστήρια. Επιπλέον, η εναγόμενη ισχυρίζεται ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να ζητήσει από το Δικαστήριο την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012.

Εξέλιξη της πολιτικής δίκης

12. Με την απόφαση της 5ης Απριλίου 2019 το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) απέρριψε την ένσταση της εναγόμενης για την απόρριψη της αγωγής, αναγνωρίζοντας ότι στην υπόθεση πληρούνται οι προϋποθέσεις [σελ. 6 του πρωτοτύπου] του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012. Το δικαστήριο επεσήμανε ότι κατά την περίοδο από τις 15 Απριλίου 2017 έως τις 29 Νοεμβρίου 2018 σημειώθηκαν πάνω από 32 000 επισκέψεις στην ιστοσελίδα της εναγόμενης προερχόμενες από την Πολωνία, αριθμός που κατατάσσει την Πολωνία δέκατη τέταρτη σε σύνολο εικοσιπέντε χωρών. Η εναγόμενη είχε τη δυνατότητα να προβλέψει ότι το κοινό μπορούσε να αποκτήσει πρόσβαση στο δημοσίευμα από την επικράτεια και άλλων χωρών, μεταξύ των οποίων και η Πολωνία, καθώς και ότι το δημοσίευμα αυτό προσβάλλει το δικαίωμα της προσωπικότητας. Είχε επίσης τη δυνατότητα να προβλέψει ότι η δημοσίευση στο διαδίκτυο άρθρου που περιείχε την έκφραση «πολωνικά στρατόπεδα εξόντωσης» (Polsische Vernichtungslager) θα μπορούσε να εντοπιστεί από Πολωνούς αναγνώστες. Λόγω της δυνατότητας πρόσβασης στο δημοσίευμα από την Πολωνία μέσω του διαδικτύου και λόγω του περιεχομένου του, ως τόπος προσβολής του δικαιώματος στην προσωπικότητα μπορεί να θεωρηθεί η Πολωνία, η δε εναγόμενη μπορούσε να προβλέψει τη δυνατότητα να εναχθεί ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων.
13. Στις 25 Απριλίου 2019, η εναγόμενη άσκησε έφεση κατά της διάταξης του Sąd Okręgowy (περιφερειακού δικαστηρίου) που περιγράφεται στο σημείο 12. Η εναγόμενη βάλλει κατά της διαπίστωσης περί της δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων. Προβάλλει παράβαση του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012, καθόσον εφαρμόστηκε η διάταξη αυτή παρά το γεγονός ότι στην Πολωνία δεν υπάρχει εύλογη δυνατότητα να προβλεφθεί το ενδεχόμενο κίνησης ένδικης διαδικασίας. Ισχυρίζεται δε ότι, αν η ρύθμιση του άρθρου αφορά άλλο πρόσωπο πλην του ενάγοντος ή επίσης δεν σχετίζεται με συγκεκριμένο πρόσωπο, η εναγόμενη δεν έχει αντικειμενική δυνατότητα να προβλέψει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου μπορεί να εναχθεί. Η εναγόμενη επισημαίνει ότι το περιεχόμενο του επίμαχου άρθρου είναι τόσο «απομακρυσμένο» από την Πολωνία, στερούμενο συνδέσμου με αυτήν, ώστε να αποκλείεται αντικειμενικώς οποιαδήποτε εύλογη δυνατότητα να προβλεφθεί το ενδεχόμενο κίνησης ένδικης διαδικασίας στην Πολωνία.

Η εφαρμοστέα νομοθεσία

Το εθνικό δίκαιο

14. Το άρθρο 1099, παράγραφος 1, του πολωνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει τα εξής:

«Η αναρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης. Σε περίπτωση αναρμοδιότητας των εθνικών δικαστηρίων, το δικαστήριο απορρίπτει την αγωγή ή το αίτημα, με την επιφύλαξη του άρθρου 1104, παράγραφος 2, είτε του άρθρου 1105, παράγραφος 6.»

Το δίκαιο της Ένωσης

15. Στην υπόθεση εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου του 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συγκεκριμένα δε χρήζουν ανάλυσης το άρθρο 4, παράγραφος 1, το άρθρο 5, παράγραφος 1, καθώς και το άρθρο 7, σημείο 2, λαμβανομένων υπόψη και των αιτιολογικών σκέψεων 15 και 16 του κανονισμού.

[σελ. 7 του πρωτοτύπου]

Το σκεπτικό της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

16. Στο στάδιο αυτό της κύριας διαδικασίας, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο για την εκτίμηση των προβαλλόμενων αξιώσεων, και, κατά μείζονα λόγο, το Sąd Apelacyjny (εφετείο) δεν είναι σε θέση να εξακριβώσει αν οι προβαλλόμενες αξιώσεις θεμελιώνονται σε κανόνες ουσιαστικού δικαίου και αν μπορούν να αναγνωριστούν στον ενάγοντα. Ωστόσο, το Sąd Apelacyjny (εφετείο), αφού εξετάσει τους ισχυρισμούς των διαδίκων περί τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, περιλαμβανομένων και των λόγων για τους οποίους η υπόθεση αυτή εισήχθη ενώπιον του πολωνικού δικαστηρίου, οφείλει να αποφανθεί επί του ζητήματος αν δικαιολογείται η διεθνής δικαιοδοσία του πολωνικού δικαστηρίου βάσει του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012. Το Sąd Apelacyjny (εφετείο) εξετάζει το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας ως προκαταρκτικό δικονομικό ζήτημα. Κάθε μνεία των αξιώσεων και των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς γίνεται με σκοπό απλώς και μόνον την εκτίμηση του ζητήματος της αρμοδιότητας ή αναρμοδιότητας των πολωνικών δικαστηρίων και δεν εκφράζει την άποψη του δικαστή επί της ουσίας της υπόθεσης. Αντιθέτως, η επί της ουσίας εκτίμηση της αγωγής θα καταστεί δυνατή μόνον εφόσον διαπιστωθεί η ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων, επιλαμβανόμενου αρχικώς του δικαστηρίου του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας.

Επί του πρώτου ερωτήματος

17. Κατά το Sąd Apelacyjny (εφετείο), η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο είναι δικαιολογημένη δεδομένου ότι οι αμφιβολίες που ανακύπτουν στην υπόθεση αυτή σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 δεν αίρονται με την επίκληση των αποφάσεων του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-194/16 (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, EU:C:2017:766) και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-509/09 και C-161/10 (απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011, EU:C:2011:685). Οι εν λόγω αποφάσεις εκδόθηκαν όντως επί υποθέσεων στις οποίες οι ενάγοντες ζητούσαν επίσης την προστασία του δικαιώματος στην προσωπικότητά τους από προσβολές στο διαδίκτυο, ωστόσο, και στις τρεις περιπτώσεις, οι ενάγοντες ήταν τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που μνημονεύονταν άμεσα στα επίμαχα δημοσιεύματα, τα οποία ανέφεραν τα ονοματεπώνυμά τους (την εταιρική επωνυμία στην περίπτωση της εταιρίας), παρέχοντας άμεσα πληροφορίες σχετικές με τους ενάγοντες, οι οποίες είτε προέβαλαν αρνητική εικόνα για αυτούς είτε παρενέβαιναν στην ιδιωτική τους ζωή.
18. Τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης ενώπιον του Sąd Apelacyjny (εφετείου) είναι διαφορετικά. Ο ενάγων δεν είναι ούτε το κύριο ούτε το δευτερεύον πρόσωπο στο οποίο είναι αφιερωμένο το άρθρο. Το εν λόγω άρθρο δεν αφορά ούτε καν στην Πολωνία, της οποίας γίνεται μνεία μόνον καθόσον το πρόσωπο στο οποίο είναι αφιερωμένο το άρθρο γεννήθηκε στην Πολωνία και έζησε εκεί ένα μέρος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.
19. Ο ενάγων, όμως, αισθάνθηκε θιγμένος από τη χρησιμοποιούμενη στο άρθρο έκφραση «πολωνικό στρατόπεδο εξόντωσης», διότι, κατά τη γνώμη του, η χρήση της έκφρασης αυτής συνιστά προσπάθεια σύνδεσης του πολωνικού έθνους με την κατασκευή και [σελ. 8 του πρωτοτύπου] την οργάνωση του στρατοπέδου εξόντωσης στο Treblink (Τρέμπλικ). Ο ίδιος ο ενάγων ήταν φυλακισμένος στο στρατόπεδο του Auschwitz (Αουσβιτς) και επί του παρόντος συμμετέχει σε δράσεις για τη διατήρηση στη συνείδηση του κοινωνικού συνόλου της μνήμης των θυμάτων των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από τους Γερμανούς σε πολωνικά εδάφη κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Είναι εξοργισμένος από το γεγονός ότι οι Γερμανοί, οι οποίοι κινητοποιήθηκαν στο πλαίσιο της UNESCO ώστε να μην ονομαστεί το Auschwitz (Αουσβιτς) γερμανικό στρατόπεδο συγκέντρωσης, χρησιμοποιούν σήμερα οι ίδιοι τη λέξη «πολωνικό» για άλλο στρατόπεδο εξόντωσης, μολονότι γνωρίζουν ότι πρόκειται για παραπληροφόρηση και προσβολή κατά των Πολωνών.
20. Λαμβάνοντας υπόψη, με την πάροδο του χρόνου, την ολοένα ασθενέστερη ιστορική συνείδηση των μεταγενέστερων γενεών των Ευρωπαίων, κατά την αντίληψη των οποίων ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος δεν αποτελεί πλέον άμεση εμπειρία που διαμορφώνει τη στάση και την πορεία των ιδίων ή των γονέων τους, αλλά μια μακρινή περίοδο της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας ιστορίας, μπορεί να υποτεθεί, κατά το Sąd Apelacyjny (εφετείο), ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος το δημοσίευμα που χρησιμοποιεί την φράση «πολωνικό

στρατόπεδο εξόντωσης» να προκαλέσει σε μέρος του κοινού (ιδιαίτερα στα νεαρότερα και λιγότερο μορφωμένα άτομα) την εσφαλμένη εντύπωση ότι οι Πολωνοί δημιουργούσαν στρατόπεδα εξόντωσης και ότι ευθύνονται για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν σε αυτά.

21. Είναι πρόδηλο ότι, στο πλαίσιο των απαιτήσεων που επιβάλλονται στον Τύπο, αναμένεται τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από τους εκδότες διαδικτυακού τύπου, ιδίως αν προέρχονται από τη Γερμανία, να έχουν επίγνωση ενός τέτοιου κινδύνου παραπληροφόρησης. Δεν θα έπρεπε, επίσης, για ιστορικούς λόγους, να εκπλήσσει το γεγονός ότι οι Πολωνοί, ιδίως όσοι είχαν φυλακιστεί σε στρατόπεδα εξόντωσης, είναι ιδιαίτερος ευαίσθητοι σε τέτοιου είδους στρεβλώσεις ή παραπλανητικές διανοητικές συντομεύσεις. Όταν πρόκειται για την Πολωνία κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι αδύνατο να αγνοηθούν όλα τα ιστορικά γεγονότα τα οποία ο Γερμανός εκδότης θα έπρεπε να γνωρίζει, όπως είναι για παράδειγμα ο εξαιρετικά καταπιεστικός χαρακτήρας της γερμανικής κατοχής στα εδάφη της Πολωνίας κατά τα έτη 1939-1945. Ως εκ τούτου, κατά το Sąd Apelacyjny (εφετείο), δεν θα έπρεπε να αποτελεί έκπληξη για τη γερμανική εταιρία το γεγονός ότι η έκφραση «πολωνικό στρατόπεδο συγκέντρωσης» την οποία χρησιμοποίησε στο διαδίκτυο ενδέχεται να αντιμετωπιστεί αρνητικά στην Πολωνία και να αναστατώσει, κυρίως, τις παλαιότερες γενιές, ιδίως τους Πολωνούς οι οποίοι ήταν οι ίδιοι φυλακισμένοι σε στρατόπεδα εξόντωσης ή των οποίων οι συγγενείς δολοφονήθηκαν από τον Γερμανό κατακτητή κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.
22. Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα αν οι ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις καθώς και οι απαιτήσεις επαγγελματικής αξιοπιστίας που επιβάλλονται στους δημοσιογράφους είναι επαρκείς για να θεωρηθεί ότι η εναγόμενη μπορούσε ευλόγως να προβλέψει ότι, λόγω του περιεχομένου του δημοσιεύματος, θα μπορούσε να ασκηθεί εναντίον της αγωγή ενώπιον πολωνικού δικαστηρίου με αίτημα την προστασία του δικαιώματος προσωπικότητας ενός συγκεκριμένου φυσικού προσώπου. Πράγματι, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, κατ' ουσίαν, ότι το δημοσίευμα αναφέρεται σε οποιεσδήποτε αναξιοπρεπείς πράξεις [σελ. 9 του πρωτοτύπου] του ενάγοντος ή άλλου συγκεκριμένου Πολωνού. Ακόμη και η ευρύτερη δυνατή ερμηνεία του κειμένου δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι ο SM ήταν το πρόσωπο που περιγράφεται άμεσα ή έμμεσα στο εν λόγω κείμενο.
23. Το Sąd Apelacyjny (εφετείο) διαπιστώνει επίσης ότι οι ίδιοι λόγοι τους οποίους προβάλλει ο ενάγων για να δικαιολογήσει τη διεθνή δικαιοδοσία των πολωνικών δικαστηρίων θα μπορούσαν να προβληθούν από άλλους δυνητικούς ενάγοντες, Πολωνούς κατοίκους άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε υπόθεση στρεφόμενη κατά της εναγόμενης εταιρίας υπό το πρίσμα του επίδικου άρθρου, προς δικαιολόγηση της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους στο οποίο έχουν το κέντρο των συμφερόντων τους. Επομένως, αν γινόταν δεκτό ότι στην υπό κρίση υπόθεση συντρέχουν επαρκείς προϋποθέσεις ώστε να απονεμηθεί αρμοδιότητα στα πολωνικά δικαστήρια, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να θεωρηθεί συγχρόνως ότι η εναγόμενη εταιρία, επιλέγοντας να προβεί στη συγκεκριμένη δημοσίευση, θα πρέπει να αναμένει ότι μπορεί να εναχθεί, κατ'

αρχήν, σε κάθε κράτος μέλος, λαμβανομένης υπόψη της παρουσίας Πολωνών στις χώρες αυτές συνεπεία διαδοχικών μεταναστευτικών κυμάτων, τόσο πριν όσο και μετά το έτος 2004. Συγκεκριμένα, είναι αναμφισβήτητο ότι πρόσωπα πολωνικής ιθαγένειας, τα οποία έχουν δεσμούς προς το έθνος αυτό και διατηρούν πλήρως την πολωνική εθνική ταυτότητα, δεν κατοικούν μόνον στην Πολωνία, αλλά σε πολλά κράτη μέλη, διατηρώντας εκεί το κέντρο των συμφερόντων τους. Πολλοί εξ αυτών προσωπικά ή οι εγγύτεροι πρόγονοί τους υπέστησαν δεινά από τον Γερμανό κατακτητή κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Καθένας από αυτούς θα μπορούσε ενδεχομένως να ασκήσει αντίστοιχη αγωγή.

24. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με την έως τώρα εθνική νομολογία, τα δικαστήρια έχουν αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία τους σε τέτοιες περιπτώσεις [μεταξύ άλλων, με την απόφαση του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας) της 9ης Σεπτεμβρίου 2019, υπόθεση I ACz 509/19, η οποία εκδόθηκε σε ανάλογη υπόθεση κατά άλλης γερμανικής εταιρίας]. Ωστόσο, η συγκεκριμένη σύνθεση του Sąd Apelacyjny (εφετείου) έχει αμφιβολίες όσον αφορά το ζήτημα αν η απαίτηση εύλογης δυνατότητας πρόβλεψης της δικαιοδοσίας, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού, μπορεί να γίνει αντιληπτή υπό τόσο ευρεία έννοια, όπως προτείνει ο ενάγων. Η περίπτωση κατά την οποία μια γενική αρνητική αναφορά σε συγκεκριμένο έθνος ή σε άλλη πολυπληθή ομάδα (θρησκευτική, εθνοτική, επαγγελματική) επιβάλλει στον εκδότη στο διαδίκτυο να προβλέπει τη δυνατότητα μέλους μιας τέτοιας ομάδας να τον εναγάγει ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο έχει το κέντρο των συμφερόντων του, θα είχε, κατ' ουσίαν, ως αποτέλεσμα την απονομή δικαιοδοσίας στα δικαστήρια πλειόνων κρατών μελών σε ανάλογες ένδικες διαδικασίες. Σε περίπτωση δημοσίευσης πληροφοριών ή γενικών χαρακτηρισμών σχετικών με ευρύτερες ομάδες, ο εκδότης στο διαδίκτυο θα πρέπει να αναμένει το ενδεχόμενο επίκλησης της διεθνούς δικαιοδοσίας πολλών, ακόμα και του συνόλου των κρατών μελών της ΕΕ. Κατά την άποψη του Sąd Apelacyjny (εφετείου), το αποτέλεσμα της εν λόγω νομικής ερμηνείας [σελ. 10 του πρωτοτύπου] ενδέχεται να έρχεται σε σύγκρουση με την υποχρέωση ερμηνείας των διατάξεων περί διεθνούς δικαιοδοσίας υπό το πρίσμα των αιτιολογικών σκέψεων 15 και 16 του κανονισμού 1215/2012. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη ότι το Sąd Apelacyjny (εφετείο) δεν έχει εξουσία να ερμηνεύσει αυτοτελώς διάταξη του δικαίου της Ένωσης που προκαλεί ερμηνευτικές αμφιβολίες, δεδομένου ότι η εξουσία αυτή απόκειται αποκλειστικά και μόνο στο Δικαστήριο, κρίθηκε αναγκαίο να υποβληθεί στο Δικαστήριο το προδικαστικό ερώτημα που διατυπώνεται στο σημείο I.1 του διατακτικού της παρούσας διάταξης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

25. Το προδικαστικό ερώτημα που διατυπώνεται στο σημείο I. 2. του διατακτικού της παρούσας διάταξης χρήζει απάντησης μόνον στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεχτεί, κατ' αρχήν, τη δυνατότητα αναγνώρισης διεθνούς δικαιοδοσίας κατά το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012, και σε υποθέσεις που αφορούν προστασία του δικαιώματος στην προσωπικότητα, στις οποίες συγκεκριμένο

διαδικτυακό δημοσίευμα δεν μνημονεύει άμεσα στον ενάγοντα, αλλά περιέχει αναφορές σε κοινότητα, π.χ. το έθνος, της οποίας ο ενάγων είναι μέλος και με την οποία αισθάνεται έντονη ταύτιση.

26. Πράγματι, εάν γίνει δεκτή η αρχή αυτή, κρίνεται αναγκαίος ο καθορισμός λεπτομερέστερων κριτηρίων εξέτασης και, ως εκ τούτου, πρέπει κατ' ανάγκη να διευκρινιστεί εάν στα συγκεκριμένα κριτήρια μπορούν να περιλαμβάνονται, αφενός, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενάγοντος, όπως αυτά περιγράφονται στα σημεία 2 και 19, και, αφετέρου, οι περιστάσεις που εκτίθενται στο σημείο 10 ανωτέρω και προβάλλονται από την εναγόμενη, όπως το προφίλ και η εμβέλεια του ηλεκτρονικού περιοδικού, η γλώσσα της δημοσίευσης και του ιστότοπου, η σύντομη διάρκεια κατά την οποία παρέμεινε αναρτημένη στην εν λόγω ιστοσελίδα η επίμαχη έκφραση, η οποία στη συνέχεια διορθώθηκε.
27. Κατά το Sąd Apelacyjny (εφετείο), οι προαναφερθείσες περιστάσεις δικαιολογούν την αναστολή της διαδικασίας στην υπόθεση της κύριας δίκης και την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επί των ερωτημάτων που παρατίθενται με το διατακτικό της διάταξης.

[παραλείπεται] [υπογραφές]

ΕΠΡΑΦΟ ΕΡΕΥΝΑ